

Met dank aan onze overige sponsors:

Bron tuincentrum 'de Vlinder'
Camping 'de Kijfakker'
Dierenkliniek 'De Kwaker'
Dierenartsenpraktijk Deil
Fa. Hak administratie- en belasting-adviesbureau
Gasterij 'Os en 't Paard'
Jachtwerf van Rijnsoever
Kapsalon Vroon
Kersenteeltbedrijf 'De Oosterling'
Peramaker Financieel Adviesburo
Rozenkwekerij van Dommelen
De Ruiter Bouw BV
Spar De Haas
Van der Veer Designers

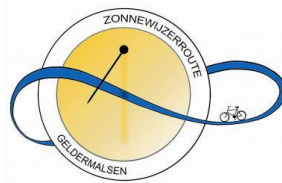
R. Rutten
E.M. Tielen
A. Verhagen

Daarnaast gaat onze dank uit naar Karine van Drunen en Koos van der Eijk die met veel enthousiasme en tomeloze inzet de totstandkoming van het 'project zonnwijzer Deil' hebben gecoördineerd.

Coördinaten kerk Deil: 51° 53' 05" NB
5° 14' 49" OL

Deze zonnwijzer is gerealiseerd in opdracht van de Stichting Zonnwijzerroute Geldermalsen (www.zonnwijzerroutegeldermalsen.nl)

en werd mogelijk gemaakt door het Coöperatiefonds van Rabobank West Betuwe

**Rabobank
West Betuwe**

-Ontwerp en realisatie zonnwijzer en begeleiding project::
Astrid van der Werff te Tricht
-Techniek en uitvoering steenhouwen:
Van Luijn Natuursteen BV te Tiel
-Berekening uurlijnen en schaduwwerper:
Analemma te Amsterdam

De geschiedenis draagt de tijd

Kerk van de Protestantse Gemeente Deil/Enspijk te Deil

Wapen van Deil

De historie

De fundamenteën van deze kerk uit de 12^e eeuw behoren toe aan een oude basiliek die gewijd was aan **aartsengel Michaël**.

De drie onderste tufstenen geledingen van de Romaanse toren resteren daar nog van. De twee baksteengeledingen daarboven zijn 16^e eeuws. In de toren werd later een hoge gotische ingangspartij gemaakt.

De huidige zaalkerk is in waterstaatsstijl en dateert uit 1843. Deze verving op deze plek de Middeleeuwse kruiskerk.

In de 19^e eeuw diende de kerk nog een enkele keer als 'toevluchtskerk' bij hoog water.

Dit is wat we van Michaël weten: Michaël is de aanvoerder van de hemelse engelen tegen de duivel. Hij begeleidt zielen van overledenen in het hiernamaals. Hij stort zondaars in het vagevuur en leidt anderen naar de hemel. Michaël vocht met de duivel om het lichaam van de overleden Mozes.

Op **29 september** wordt de naamdag van Michaël gevierd. Dit is tevens een feest wat oproept tot innerlijke moed, waarbij men gevaren zoals eenzaamheid bestrijden moet (eenzaamheid is een van de verleidingen van de winter). Ook vierde men vroeger op 29 september het oogstfeest en was er kermis. Het was dan de laatste dag van de appelpluk en de dag van het nieuw geogste koren waar Michaëlbrood van gemaakt werd.

De schoonheid

Al honderden jaren worden er op afbeeldingen van Michaël attributen geplaatst die bij hem horen en waaraan hij te herkennen is. In de zonnewijzer zijn veel van deze attributen/symbolen verwerkt.

-**Michaël** betekent: wie is als God

-**de boekvorm**: is als een geschiedenisboek met aan de rechterkant de woorden en aan de linkerkant een symbolische afbeelding. Het boek draagt de tijd figuurlijk in zich en letterlijk op zich, zoals de titel al aangeeft. Het verwijst naar de historie van Deil, maar ook is het een boek van wijsheid en verwijst het tevens naar de boeken met theologische deugden uit Christendom (Oude en Nieuwe Testament) Jodendom (Thora, Talmoed), Islam (Koran) en Hindoeïsme (Veda).

-**de vleugels**: Michaël is een engel en wordt altijd afgebeeld met vleugels.

Vleugels verwijzen naar het vermogen van engelen om zich tussen hemel en aarde te bewegen. Ze geven hem kracht zich te verheffen. Grote vleugels benadrukken kracht en verhevenheid die uitgaat van de gestalte van de engel als aanvoerder van het hemelse leger.

-**ronde vorm**: verwijst naar zowel de zon als naar Michael die een nimbus rond zijn hoofd heeft. Tevens naar een rijksappel waarmee hij vaak afgebeeld wordt. Hij drukt hiermee uit dat er rechtvaardigheid over de wereld zou moeten heersen.

-**het zwaard en de weegschaal**: staan voor gerechtigheid. Als engel van het

laatste oordeel zien we Michaël met de zielenweegschaal, waarop hij de gerechtigheid en barmhartigheid van de zielen van de gestorvenen weegt.

-**MMXI**: staat voor het jaar waarin de zonnewijzer is gerealiseerd: 2011.

Het materiaal waarvan deze zonnewijzer gemaakt is, is **Belgisch hardsteen**. De schaduwwerper is van messing en bedekt met bladgoud.

De steenhouwer heeft in meerdere lagen verschillende technieken gebruikt zoals: hakken, prikken, schuren, zoeten, zandstralen.

De wetenschap

De schaduw van de schaduwwerper valt op of bij een uurlijn en geeft aan hoe laat het is.

De uren zijn om de twee uur aangegeven met Romeinse cijfers. De halve uren zijn aangegeven met stippen.

De eerste uurlijn aan de linkerkant geeft 7 uur 's ochtends aan. De laatste uurlijn aan de rechterkant geeft 7 uur 's avonds aan.

De zonnewijzer geeft de **zomertijd** aan. In de winter is het een uur vroeger.

Over de uren loopt een horizontale lijn. Dit is de **datumlijn** van 29 september, de naamdag van aartsengel Michaël. Op deze dag schuift de schaduw van het bolletje op de schaduwwerper over de datumlijn heen.